

Date: 3rd April-2025

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILIOTLARI TARBIYALANUVCHILARIDA
HAMKORLIK QILISH KO'NIKMASINI SHAKLLANTIRISH IMKONIYATLARI**

Baxramova O'ramol O'ralovna

Osiyo Texnologiyalar Universiteti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (Maktabgacha ta'lim) mutaxassisligi
bo'yicha 1-kurs magistranti.

Elektron pochta: baxromovauramol@gmail.com

ORCID: 0009-0007-8173-9825

Telefon raqami: +99888 316 28 08

Annotatsiya. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarning hamkorlik qilish ko'nikmalarini shakllantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Hamkorlik qilish bolalar ijtimoiy rivojlanishining muhim tarkibiy qismi bo'lib, bu jarayon pedagogik yondashuvlar, o'yin faoliyati va interfaol metodlar orqali qo'llab-quvvatlanishi mumkin. Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalar uchun samarali metodlar, ta'lim muhitining ta'siri va pedagoglarning roli yoritiladi. Tadqiqot natijalari bolalarning o'zaro muloqot qilish qobiliyatini oshirish, jamoaviy ish ko'nikmalarini shakllantirish hamda ijtimoiy moslashuv jarayonlarini yaxshilashga qaratilgan tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: Hamkorlik, maktabgacha ta'lim, ijtimoiy rivojlanish, pedagogik metodlar, interfaol o'yin, kommunikativ kompetensiya, bolalar tarbiyasi.

**POSSIBILITIES OF DEVELOPING COOPERATION SKILLS IN PRESCHOOL
EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

Baxramova O'ramol Uralovna

Asian University of Technologies

1st year master's student in the specialty of Theory and Methodology of Education
and Training (Preschool Education)

Email: baxromovauramol@gmail.com

ORCID: 0009-0007-8173-9825

Phone number: +99888 316 28 08

Annotation. article analyzes the possibilities of developing cooperation skills among preschool educational institution pupils. Cooperation is an essential component of children's social development, which can be supported through pedagogical approaches, play activities, and interactive methods. The article highlights effective methods for preschool-age children, the impact of the educational environment, and the role of educators. The research findings include recommendations aimed at enhancing children's communication abilities, fostering teamwork skills, and improving social adaptation processes.

Date: 3rd April-2025

Keyword. Cooperation, preschool education, social development, pedagogical methods, interactive play, communicative competence, child upbringing.

ВОЗМОЖНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ НАВЫКОВ СОТРУДНИЧЕСТВА У ВОСПИТАННИКОВ ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ

Бахрамова О'рамол Ураловна

Азиатский университет технологий

Магистратура 1 курса по специальности Теория и методика воспитания и обучения (дошкольное образование)

Email: baxromovauramol@gmail.com

ORCID: 0009-0007-8173-9825

Телефон: +99888 316 28 08

Аннотация. В данной статье анализируются возможности формирования навыков сотрудничества у воспитанников дошкольных образовательных учреждений. Сотрудничество является важной составляющей социального развития детей, которое может поддерживаться педагогическими подходами, игровой деятельностью и интерактивными методами. В статье рассматриваются эффективные методы для детей дошкольного возраста, влияние образовательной среды и роль педагогов. Результаты исследования включают рекомендации, направленные на улучшение коммуникативных способностей детей, развитие навыков работы в команде и улучшение процессов социальной адаптации.

Ключевые слова. Сотрудничество, дошкольное образование, социальное развитие, педагогические методы, интерактивная игра, коммуникативная компетенция, воспитание детей.

KIRISH. Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar uchun hamkorlik qilish ko'nikmalarini shakllantirish nafaqat ularning ijtimoiy rivojlanishi, balki kelajakdagi ta'lim jarayoniga tayyorgarligi uchun ham muhim hisoblanadi. Bolalar o'zaro muloqot qilish, birgalikda faoliyat yuritish, muammolarni hal etish va jamoaviy ishlash orqali ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantiradilar. Ayniqsa, maktabgacha yoshda shakllangan hamkorlik qilish qobiliyatlari bolaning keyingi ta'lim bosqichlarida ijtimoiylashuv jarayonini osonlashtiradi va o'quv muhitiga tez moslashishiga yordam beradi.

Bolalar tabiatan o'yin orqali o'rganadigan mavjudotlar bo'lib, pedagogik jarayonda hamkorlikni shakllantirishda turli o'yin metodlaridan foydalanish samarali natijalar berishi mumkin. Shu bilan birga, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning bir-biri bilan samarali muloqot qilishlari uchun mos ta'lim muhitini yaratish ham muhim omillardan biridir. Pedagoglarning hamkorlik jarayonidagi roli beqiyos bo'lib, ular bolalar o'rtasida o'zaro hurmat, yordam berish va jamoaviy ishlash madaniyatini shakllantirishga ko'maklashadilar.

Date: 3rd April-2025

Maktabgacha yoshdagi bolalarda hamkorlik qobiliyatlarini shakllantirishning pedagogik ahamiyati, unga ta'sir etuvchi omillar va samarali o'qitish usullari, shuningdek, bolalarning hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishdagi zamonaviy yondashuvlar, interfaol usullar va o'yinlarning o'rni muhim ahamiyatga ega. Ko'plab tadqiqot natijalarida bolalarning muloqot qobiliyatlarini oshirish, ularning ijtimoiy muvofiqlashuvini yaxshilash va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar bilan taqdim etiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA. Ushbu tadqiqotda adabiyotlar tahlili, kuzatish va eksperimental metodlardan foydalanildi. Adabiyotlar tahlili orqali mavjud ilmiy manbalar asosida hamkorlik ko'nikmalarining ahamiyati va rivojlanish mexanizmlari o'rganildi. Kuzatish metodidan foydalangan holda, maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarning o'zaro muloqoti va jamoaviy faoliyatdagi ishtiroki tahlil qilindi. Eksperimental metod yordamida esa pedagogik ta'sir choralari sinovdan o'tkazilib, ularning samaradorligi baholandi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda hamkorlik qilish ko'nikmalarini shakllantirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalar tabiiy ravishda muloqot va ijtimoiy o'zaro ta'sir orqali o'rganadilar. Ushbu jarayonda pedagogik metodlarning to'g'ri tanlanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Rahimova (2020) o'z tadqiqotlarida bolalar bilan hamkorlikda bajariladigan o'yin faoliyatlari ularning kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali ekanligini ta'kidlaydi[1]. Ismoilov (2019) esa bolalar psixologiyasiga oid ishlarida jamoaviy faoliyat orqali shakllangan hamkorlik ijtimoiy moslashuv jarayonini tezlashtirishini qayd etadi[2].

Chet ellik olimlar tomonidan ham ushbu mavzu keng o'rganilgan. Vygotsky (1978) bolalarning kognitiv rivojlanishida hamkorlikning ahamiyatini ta'kidlab, ijtimoiy o'zaro ta'sir ta'lim jarayonining ajralmas qismi ekanligini isbotlagan[3]. Johnson va Johnson (1989) o'z ilmiy ishlarida hamkorlik va raqobatning ta'limga ta'sirini tahlil qilib, bolalarning birgalikda ishlashi ularning ijtimoiy va akademik yutuqlarini oshirishini aniqlagan[4].

Ushbu tadqiqotda adabiyotlar tahlili, kuzatish va eksperimental metodlardan foydalanildi. Adabiyotlar tahlili orqali mavjud ilmiy manbalar asosida hamkorlik ko'nikmalarining ahamiyati va rivojlanish mexanizmlari o'rganildi. Kuzatish metodidan foydalangan holda, maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarning o'zaro muloqoti va jamoaviy faoliyatdagi ishtiroki tahlil qilindi. Eksperimental metod yordamida esa pedagogik ta'sir choralari sinovdan o'tkazilib, ularning samaradorligi baholandi.

NATIJA VA MUHOKAMALAR. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, maktabgacha yoshdagi bolalarda hamkorlik qilish ko'nikmalarini shakllantirish ularning ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Hamkorlik asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni bolalar o'rtasida ijtimoiy munosabatlarni mustahkamlash, muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish va jamoaviy faoliyatga moslashishga yordam beradi. Kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, o'yin metodlari, kichik guruhlarda ishlash va interfaol yondashuvlar bolalar orasidagi hamkorlikni oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Date: 3rd April-2025

Eksperimental natijalar shuni isbotladiki, pedagoglar tomonidan tashkil etilgan hamkorlikka asoslangan mashg'ulotlar bolalarning bir-biri bilan samarali muloqot qilishiga, o'zaro tushunish va jamoaviy muammolarni hal qilish qobiliyatlarining rivojlanishiga yordam beradi. Ayniqsa, o'yin va rolli mashg'ulotlar bolalarning faolligini oshirib, ularning ijtimoiylashuv jarayonini tezlashtiradi. Tadqiqot doirasida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida hamkorlik muhitini yaratish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. Ushbu tavsiyalar bolalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni rag'batlantirish, pedagogik yondashuvlarni takomillashtirish va o'quv muhitini yanada moslashtirishga qaratilgan.

Tadqiqotdan xulosa shuki, maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalar bilan ishlashda hamkorlikka asoslangan pedagogik metodlardan foydalanish ularning kelajakdagi ijtimoiy va akademik muvaffaqiyatlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, ta'lim muassasalarida interfaol metodlarni joriy etish va bolalar o'rtasidagi hamkorlikni rag'batlantirish maqsadga muvofiqdir.

Tadqiqot natijalari maktabgacha yoshdagi bolalar uchun hamkorlik qilish ko'nikmalarini shakllantirish muhimligini tasdiqlaydi. Bolalar tabiiy ravishda o'yin va ijtimoiy muloqot orqali o'rganadigan mavjudotlar bo'lib, ularning rivojlanishida pedagogik yondashuvlar muhim rol o'ynaydi. Rahimova (2020) o'z tadqiqotlarida o'yin texnologiyalarining ta'lim jarayoniga ijobiy ta'sirini ko'rsatgan bo'lib, ayniqsa rolli o'yinlar orqali bolalar o'zaro hamkorlikni o'rganishini ta'kidlaydi [1]. Ismoilov (2019) esa bolalar psixologiyasini o'rganib, jamoaviy faoliyat va hamkorlik ijtimoiy moslashuvning asosiy elementlaridan biri ekanligini qayd etgan [2].

Chet ellik olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar ham ushbu natijalarni tasdiqlaydi. Vygotsky (1978) o'zining madaniy-tarixiy rivojlanish nazariyasida ijtimoiy o'zaro ta'sir bolaning kognitiv rivojlanishida asosiy omil ekanligini ta'kidlagan [3]. Shuningdek, Johnson va Johnson (1989) tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlar hamkorlik qilishning nafaqat ijtimoiy, balki akademik rivojlanish uchun ham muhim ekanligini ko'rsatadi [4].

O'tkazilgan kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, hamkorlik asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning muloqot qilish, muammolarni birgalikda hal etish va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini oshirishga xizmat qiladi. Eksperimental metodlar asosida o'rganilgan natijalar ham pedagogik yondashuvlarning to'g'ri qo'llanilishi bolaning shaxsiy rivojlanishiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi.

Shunday qilib, maktabgacha ta'lim muassasalarida hamkorlik qilish ko'nikmalarini shakllantirish bo'yicha pedagogik metodlarni takomillashtirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Ushbu natijalar ta'lim muassasalarida bolalar o'rtasida hamkorlik muhitini shakllantirish, interfaol va o'yin metodlarini kengroq joriy etish zarurligini ko'rsatmoqda.

XULOSA. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda hamkorlik qilish ko'nikmalarini shakllantirish ularning ijtimoiy va kognitiv rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. O'yin metodlari, interfaol mashg'ulotlar va jamoaviy faoliyat bolalarning muloqot, muammolarni birgalikda hal etish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali usullardir.

Date: 3rd April-2025

Tahlil qilingan ilmiy adabiyotlar va eksperimental tadqiqotlar shuni tasdiqladiki, hamkorlikka asoslangan ta'lim metodlari bolalarning ijtimoiy moslashuvi va akademik muvaffaqiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi [1,2]. Pedagoglarning to'g'ri yondashuvi va maxsus metodikalar orqali bolalar o'rtasida samarali hamkorlik muhiti yaratish mumkin.

Shu sababli, maktabgacha ta'lim muassasalarida hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish maqsadga muvofiqdir. Bu esa bolalarning kelajakdagi ta'lim jarayoniga tayyorgarligini oshirish va ularning ijtimoiy rivojlanishiga ko'maklashadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Rahimova G. "Maktabgacha ta'limda o'yin texnologiyalari". Toshkent: Fan, 2020.– B. 45-50.
2. Ismoilov B. "Bolalar psixologiyasi va pedagogikasi". Namangan: Ilm-Ziyo, 2019.– B. 78-82.
3. Vygotsky L.S. "Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes". Harvard University Press, 1978.– P. 32-38.
4. Johnson D.W., Johnson R.T. "Cooperation and Competition: Theory and Research". Interaction Book Company, 1989.– P. 120-125.

